



Gemeente De Ronde Venen Plangebied Dorpsstraat 75 (fase 1) te Mijdrecht

Inventariserend veldonderzoek (verkennde fase)

BAAC Rapport V-15.0139

september 2015

Auteur:

drs. C.C. Kalisvaart


Status:


definitief



Colofon

ISSN: 1873-9350
Auteur(s): drs. C.C. Kalisvaart
Cartografie: drs. C.C. Kalisvaart
Redactie: drs. M. Tump
Copyright: Zonnehuisgroep Amstelland te Amstelveen / BAAC bv
te 's-Hertogenbosch

Eindcontrole: drs. M. Tump  21-07-2015

Autorisatie (senior archeoloog): drs. M. Tump  21-07-2015

Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Zonnehuisgroep Amstelland te Amstelveen en/of BAAC bv te 's-Hertogenbosch.

BAAC bv
Onderzoeks- en adviesbureau voor Bouwhistorie, Archeologie, Architectuur- en
Cultuurhistorie

Graaf van Solmsweg 103
5222 BS 's-Hertogenbosch
Tel.: (073) 61 36 219
Fax: (073) 61 49 877
E-mail: denbosch@baac.nl

Postbus 2015
7420 AA Deventer
Tel.: (0570) 67 00 55
Fax: (0570) 61 84 30
E-mail: deventer@baac.nl

Inhoud

Samenvatting	7
1 Inleiding	9
1.1 Onderzoekskader	9
1.2 Ligging van het gebied	10
1.3 Administratieve gegevens	12
2 Vooronderzoek	13
2.1 Inleiding	13
2.2 Archeologische verwachting	13
3 Inventariserend Veldonderzoek	15
3.1 Werkwijze	15
3.2 Veldwaarnemingen	16
3.3 Verkennend booronderzoek	17
3.3.1 Lithologie en bodemopbouw	17
3.3.2 Bodemverstoringen	19
3.3.3 Archeologische indicatoren	19
3.4 Archeologische interpretatie	19
4 Conclusie en aanbevelingen	21
4.1 Conclusie	21
4.2 Aanbevelingen	21
5 Geraadpleegde bronnen	23
Bijlagen	24
Bijlage 1	Archeologische en geologische tijdsperiodes
Bijlage 2	Bestaande en toekomstige bebouwing (IAA Architecten)
Bijlage 3	Boorbeschrijvingen
Bijlage 4	Boorpunten- op verwachtingskaart
Bijlage 5	Begrippenlijst



Samenvatting


BAAC bv heeft een verkennend booronderzoek uitgevoerd in het plangebied Dorpsstraat 75 (fase 1) te Mijdrecht. Reden voor dit onderzoek was het vaststellen van de bodemopbouw ter plekke en de mate van verstoring van het plangebied. Daarnaast had het onderzoek als doel de verwachting uit het bureauonderzoek nader te kunnen specificeren.

Uit het bureauonderzoek kwam naar voren dat er voor het gehele plangebied een specifieke hoge verwachting gold voor vindplaatsen vanaf het laat-mesolithicum tot en met de vroege bronstijd in de top van het Wormer Laagpakket én voor vindplaatsen vanaf de late middeleeuwen tot en met het heden direct onder het recent verstoorde niveau.

Tijdens het verkennende booronderzoek is het oostelijke deel van het plangebied onderzocht. Binnen dit onderzoeksterrein zijn in de bodemopbouw drie mogelijke archeologische niveaus te herkennen. Allereerst het jongste ophoogpakket of veraard veenpakket vanaf 40 à 110 cm –mv waarin archeologische resten van na de industrialisering rond 1850 AD worden verwacht. Vervolgens een onderliggend (klei-op-)veenpakket gelegen vanaf 1,5 à 1,8 m –mv waarin voornamelijk resten uit de (late) middeleeuwen tot en met de nieuwe tijd worden verwacht. Het oudste niveau ligt op 4,1 à 4,8 m –mv en komt overeen met de top van het Laagpakket van Wormer. Hierin kunnen resten vanaf het laat-mesolithicum tot de vroege bronstijd worden verwacht. Recente bodemverstoringen komen voor in de vorm van ophoogzand vermengd met humushoudende siltlagen. De diepte van dit pakket varieert tussen de 45 en 110 cm dikte al naar gelang de ligging in reeds afgegraven gebied of een juist nog ongeschonden deel.

BAAC bv adviseert om voor het onderzoeksterrein bodemverstoringen die dieper reiken dan 40 cm –mv zo veel mogelijk te vermijden. Indien dat niet mogelijk is wordt geadviseerd een vervolgonderzoek uit te voeren door middel van een proefsleuvenonderzoek voor de jongste twee archeologische niveaus. De nadruk van dit onderzoek dient te liggen nabij de Dorpsstraat, de primaire ontginningsas van Mijdrecht.

Bij bodemverstoringen die dieper dan 4 m –mv reiken wordt daarnaast een mechanisch karterend booronderzoek als vervolgonderzoek geadviseerd. Het boorgrid en diameter dient geschikt te zijn om (middelgrote) steentijdvindplaatsen op te sporen. Gezien de relatief diepe ligging van dit potentiële archeologische niveau, het siltrijke sediment en het complextypen dat verwacht wordt (nederzetting, jacht- en/of verzamelaarskampement) wordt geadviseerd het karterend booronderzoek mechanisch te laten uitvoeren met behulp van een Avegaarboor met een diameter van 12 cm in een 13x15 m grid. Het archeologisch niveau dient vervolgens door middel van het snijden met een gutsmes en visueel bekeken te worden op de aanwezigheid van archeologische indicatoren.



1 Inleiding

1.1 Onderzoekskader

In opdracht van Zonnehuisgroep Amstelland heeft het onderzoeks- en adviesbureau BAAC bv een inventariserend veldonderzoek met behulp van boringen (verkennde fase) uitgevoerd in het plangebied Dorpsstraat 75 te Mijdrecht. Aanleiding voor het onderzoek is het plan om in twee fasen nieuwbouw te realiseren ter plekke van een seniorencomplex De Kom en zorgcentrum Huize Nieuw Avondlicht. In fase 1, ter plaatse van het huidige onderzoeksterrein, zal zorgcentrum Huize Nieuw Avondlicht worden vervangen door een nieuw zorgcentrum "Zonnehof" (bijlage 2). De sloop van Huize Nieuw Avondlicht heeft reeds plaatsgevonden tot een diepte van 80 cm –mv.¹ In de tweede fase, die buiten de scope van dit onderzoek valt, wordt seniorencomplex De Kom vervangen door een ander gebouw. Tijdens deze tweede fase worden ook enkele bijgebouwen gerealiseerd. De minimale bodemverstoring bij de realisatie van de nieuwbouw is te verwachten tot in het potentieel archeologisch niveau, waarbij een gerede kans bestaat dat eventueel aanwezige archeologische resten verstoord of vernietigd worden. De exacte verstoringsdiepte is nog niet bekend.

De uitvoering van het verkennende booronderzoek is gebaseerd op de resultaten van een bureauonderzoek dat is uitgevoerd door BAAC bv² en het daaropvolgende advies dat in opdracht van de gemeente De Ronde Venen is opgesteld door de Omgevingsdienst regio Utrecht.³ De uitvoering van dit onderzoek komt voort uit de specifieke verwachting voor vindplaatsen vanaf het laat-mesolithicum tot en met de vroege bronstijd én voor vindplaatsen vanaf de late middeleeuwen tot en met het heden.

In dit rapport zijn de resultaten van het verkennende booronderzoek op het onderzoeksterrein beschreven. Op basis van deze resultaten worden aanbevelingen gedaan voor eventueel vervolgonderzoek.

Door middel van het inventariserend verkennend booronderzoek wordt aanvullende informatie vergaard over de bodemopbouw, de intactheid daarvan en de mogelijke diepteligging van potentieel aanwezige archeologische niveaus. Het booronderzoek is niet geschikt om eventueel aanwezige archeologische vindplaatsen op te sporen/te karteren. Het inventariserend veldonderzoek heeft als doel het toetsen c.q. bijstellen van het verwachtingsmodel zoals dat is opgesteld tijdens het bureauonderzoek. Op basis van de resultaten van het

¹ De gemeente heeft geen voorwaarden gesteld aan de sloopvergunning met betrekking tot de archeologie: schriftelijke mededeling dhr. D. van Dasler, dd. 26-3-2015.

² Tump 2015.

³ Torremans 2015.

booronderzoek wordt een selectieadvies opgesteld voor (delen van) het onderzoeksterrein over het mogelijk vervolgtraject.

Tijdens het onderzoek dienen de volgende onderzoeksvragen uit het Plan van Aanpak⁴ te worden beantwoord:

- Hoe is de bodemopbouw en is deze nog intact?
- In hoeverre worden archeologische resten bedreigd en is vervolgonderzoek nodig en zo ja, in welke vorm?

Het onderzoek is uitgevoerd conform de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie versie 3.3⁵, het vigerende gemeentelijke beleid en het onderzoeksspecifieke Plan van Aanpak⁶.

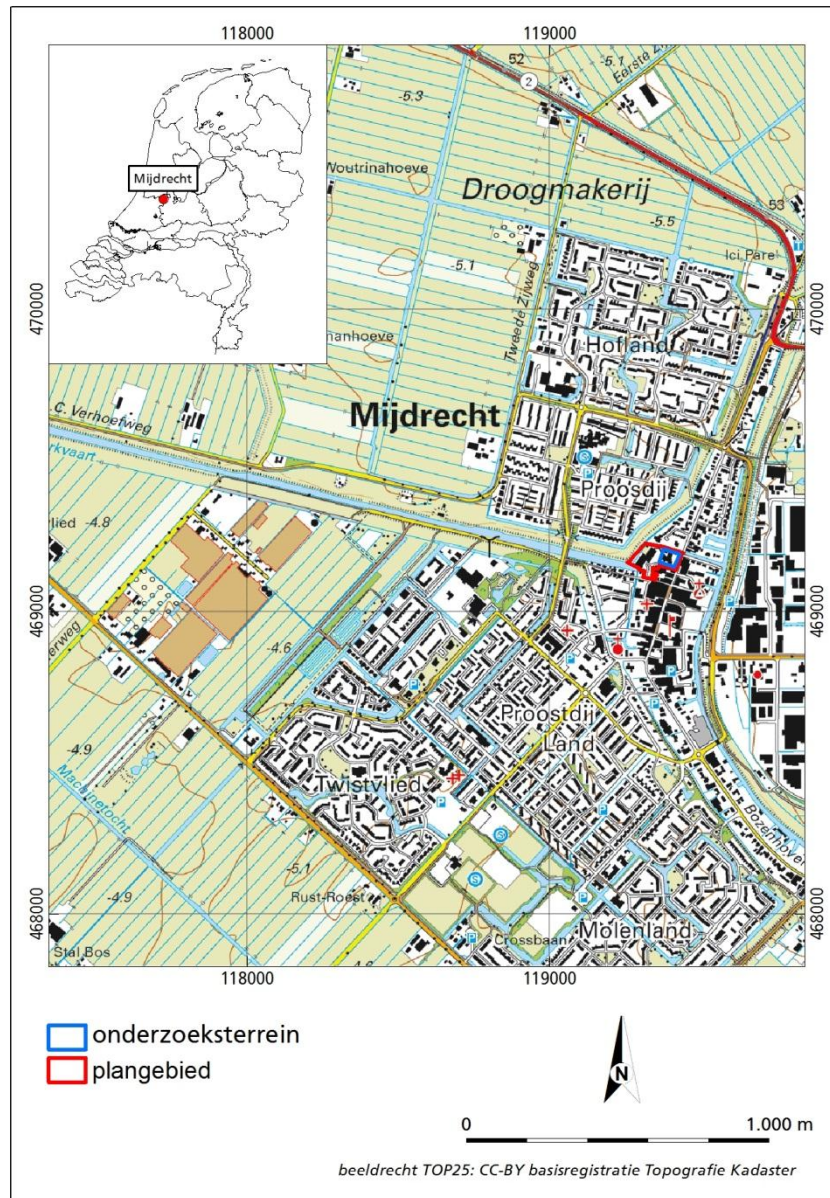
1.2 Ligging van het gebied

Het plangebied ligt in de bebouwde kom van Mijdrecht, gemeente De Ronde Venen (fig. 1.1). Het onderzoeksterrein vormt het oostelijke deel van het plangebied en wordt in het oosten begrensd door de Dorpsstraat, in het zuiden door een groot (kantoor)pand, in het westen door de seniorencomplex De Kom en in het noorden door een waterloop. Het onderzoeksterrein zelf is momenteel braakliggend. Het totale oppervlak van het onderzoeksterrein bedraagt circa 2500 m².

⁴ Emaus en Bergman 2015.

⁵ CCvD 2013.

⁶ Emaus en Bergman 2015.



Figuur 1.1 Ligging van het onderzoeksterrein en plangebied.⁷

⁷ ANWB 2011.

1.3 Administratieve gegevens

Provincie:	Utrecht
Gemeente:	De Ronde Venen
Plaats:	Mijdrecht
Toponiem:	Dorpsstraat 75
Kadastrale gegevens (plangebied):	Gemeente Mijdrecht sectie A nrs. 5269, 6266, 6267, 62658 en 6327
Datum opdracht:	24 juni 2015
Datum veldwerk:	30 juni 2015
Datum rapportage:	7 september 2015
BAAC projectnummer:	V-15.0139
Coördinaten (plangebied):	119.438/469.191 (NO) 119.355/469.103 (ZO) 119.272/469.154 (ZW) 119.320/469.219 (NW)
Kaartblad:	31B
Oppervlakte plangebied en onderzoeksterrein:	1,16 ha en 2500 m ²
Datering:	laat-mesolithicum t/m vroege bronstijd; late middeleeuwen t/m heden
Onderzoeksmeldingsnummer:	2684457000
AMK-terrein:	11917
Waarnemingnummer(s):	N.v.t
Vondstmeldingsnummer(s):	N.v.t
Type onderzoek:	Inventariserend veldonderzoek (verkennende fase)
Opdrachtgever:	Zonnehuisgroep Amstelland Contactpersoon: dhr. T. van der Horst Postbus 567 1180 AN Amstelveen
Bevoegde overheid:	Gemeente De Ronde Venen
Adviseur:	dhr. R. Torremans, Omgevingsdienst regio Utrecht
Beheer documentatie:	Bibliotheek Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en archief BAAC bv.
Uitvoerder:	BAAC bv, vestiging 's-Hertogenbosch Graaf van Solmsweg 103 5222 BS 's-Hertogenbosch tel. 073-6136219
Projectleider:	drs. C.C. Kalisvaart, MSc. email: c.kalisvaart@baac.nl



2 Vooronderzoek

2.1 Inleiding

Het archeologisch bureauonderzoek “Zorgcentrum Nieuw Avondlicht” is uitgevoerd door BAAC bv.⁸ Hieronder volgt een beknopte samenvatting van het bureauonderzoek en een herhaling van het verwachtingsmodel. Voor een uitgebreide beschrijving van het bureauonderzoek wordt verwezen naar het desbetreffende rapport.

2.2 Archeologische verwachting

Tot op heden zijn uit het plangebied geen archeologische waarden bekend. Het plangebied maakt deel uit van het laatmiddeleeuwse bebouwingslint van Mijdrecht dat ter hoogte van de huidige Dorpsstraat heeft gelegen. De oostelijke rand van het plangebied grenst aan deze Dorpsstraat en is tot het begin van de jaren 50 van de vorige eeuw bebouwd geweest, maar is dat sindsdien niet meer. Binnen het plangebied kunnen derhalve vanaf het maaiveld bewoningsresten uit de late middeleeuwen en nieuwe tijd worden aangetroffen (hoge archeologische verwachting). Achter de huizen aan de Dorpsstraat bevonden zich erven, waarop ook allerlei activiteiten ontplooid zullen zijn. Ook hier kunnen vanaf het maaiveld resten uit deze periode worden aangetroffen.

Binnen het plangebied kunnen op een dieper niveau, namelijk in de top van de zandige kreekrug, archeologische resten (complextypen: jacht- en/of verzamelaarskampement; nederzetting) uit het laat-mesolithicum tot vroege bronstijd worden aangetroffen (hoge archeologische verwachting). Op een nog dieper niveau, namelijk in de top van het dekzand op een diepte van ca. 10 meter -mv, kunnen archeologische resten (complextype: jacht- en/of verzamelaarskampement) uit het paleolithicum tot midden-mesolithicum worden aangetroffen (middelhoge archeologische verwachting). Gezien de diepteligging en de verwachte verstoringsgraad wordt tijdens onderhavig onderzoek geen nader onderzoek gedaan naar archeologische resten op dit niveau.

Recente verstoringen komen in het plangebied voor ter plaatse van een kelder behorende bij het voormalige verzorgingstehuis uit 1951. De verwachting is dat de bodem hier verstoord is tot een diepte van 3 à 3,50 m -mv. De kelder reikt gezien de diepte ervan naar verwachting tot in het veen, maar niet tot op de kreekrug. Bij de sloop van het voormalige zorgcentrum is de kelder blijven zitten. Het overige deel van het voormalige zorgcentrum Nieuw Avondlicht is tot 80 cm -mv afgegraven.

BAAC adviseerde naar aanleiding van het bureauonderzoek om ten oosten van het gesloopte zorgcentrum Nieuw Avondlicht en het voorgaande gebouw uit 1951, binnen de contouren van het nieuw te bouwen zorgcentrum Zonnehof Mijdrecht een proefsleuf te graven om te kijken in hoeverre hier nog sprake is

⁸ Tump 2015.

van (intacte) archeologische (bebouwde) resten uit de late middeleeuwen en/of nieuwe tijd. Omdat niet bekend is in hoeverre de gesloopte bebouwing van invloed is geweest op het archeologische niveau werd ook voorgesteld om ter plaatse van de gesloopte bebouwing 1 à 2 proefsleuven aan te leggen. Indien intacte archeologische resten worden aangetroffen, dan wordt geadviseerd om door te starten naar een opgraving. Er werd expliciet niet gekozen voor een booronderzoek, zoals dat conform de KNA⁹ wel gebruikelijk is. Boringen kunnen namelijk stuiten op muurwerk, zonder te weten of het muurwerk of los puin (verstoring) is. Ergo: er kan middels een booronderzoek geen verschil worden opgemaakt tussen archeologie en verstoring. Wel werd geadviseerd het proefsleuvenonderzoek te combineren met enkele diepe boringen om zodoende de diepere archeologische niveaus in beeld te kunnen brengen.

De Omgevingsdienst Regio Utrecht¹⁰ heeft in opdracht van de gemeente De Ronde Venen naar aanleiding van het bureauonderzoek geadviseerd om in eerste instantie een verkennend booronderzoek uit te voeren. Op basis van de resultaten van dit onderzoek kan volgens hen "de diepte van de aanwezige verstoringen worden bepaald, maar ook tevens de diepte vanaf waar de bodemopbouw intact is en dus vanaf welke diepte archeologische waarden kunnen worden verwacht". Tevens kunnen archeologische kansrijke zones beter begrensd worden, zodat eventueel noodzakelijk vervolgonderzoek beter begrensd kan worden waardoor dit efficiënter kan worden uitgevoerd.

⁹ CCvD 2013.

¹⁰ Torremans 2015.



3 Inventariserend Veldonderzoek

3.1 Werkwijze

Het inventariserend veldonderzoek is uitgevoerd op basis van de resultaten van het bureauonderzoek¹¹ en het advies opgesteld door de Omgevingsdienst Regio Utrecht¹². Hierbij is de tijdens het bureauonderzoek opgestelde archeologische verwachting in het veld getoetst. Bij het inventariserend veldonderzoek (verkennende fase) is het onderzoeksterrein Dorpsstraat 75 (fase 1) te Mijdrecht onderzocht op de geomorfologische, geologische en bodemkundige karakteristieken. Ook geeft het booronderzoek informatie over het intact zijn van de bodem en daarmee informatie over de gaafheid van een eventuele archeologische vindplaats. Om inzicht te verkrijgen in de geologische en bodemkundige opbouw zijn 5 boringen in een dobbelsteen grid handmatig verricht met een Edelmanboor met een diameter van 7 cm en vanaf het grondwater met een 3 cm brede steekguts. Bij het bepalen van de boorlocaties diende rekening te worden gehouden met de aanwezigheid van kabels en leidingen en dikke, niet te doorboren puindekken. Hierdoor is boring 5 net buiten het plangebied komen te liggen (fig. 3.1), maar geeft wel een goed beeld van de bodemopbouw ter plekke van deze hoe van het onderzoeksterrein. Van de vijf boringen zijn er twee boringen, conform PvA, getracht tot 6 m –mv door te zetten teneinde te bepalen of hier resten uit het mesolithicum tot en met de bronstijd te verwachten zijn.¹³ Dit is in één van de twee boringen gelukt. De maximale boordiepte betreft derhalve 6 m –mv. Ter plekke van de overige locaties is tot minstens 1 m in de natuurlijke ondergrond geboord.

De locaties van de boringen zijn ingemeten met een GPS. De hoogteligging ten opzichte van NAP is uit het Actueel Hoogtebestand Nederland¹⁴ gehaald (zie ook fig. 3.1).

Hoewel het verkennende onderzoek niet specifiek is gericht op het opsporen van archeologische indicatoren is wel op de aanwezigheid daarvan gelet. De bodemlagen zijn met de hand en op het oog onderzocht op de aanwezigheid van archeologische indicatoren. Archeologische indicatoren (bv. aardewerk, huttenleem, vuursteen, metaal, houtskool en al dan niet verbrand bot) kunnen een aanwijzing zijn voor de aanwezigheid van een archeologische vindplaats ter plaatse of in de nabijheid van de boring met indicator. De bodemlagen zijn lithologisch¹⁵ en bodemkundig¹⁶ beschreven.

¹¹ Tump 2015.

¹² Torremans 2015.

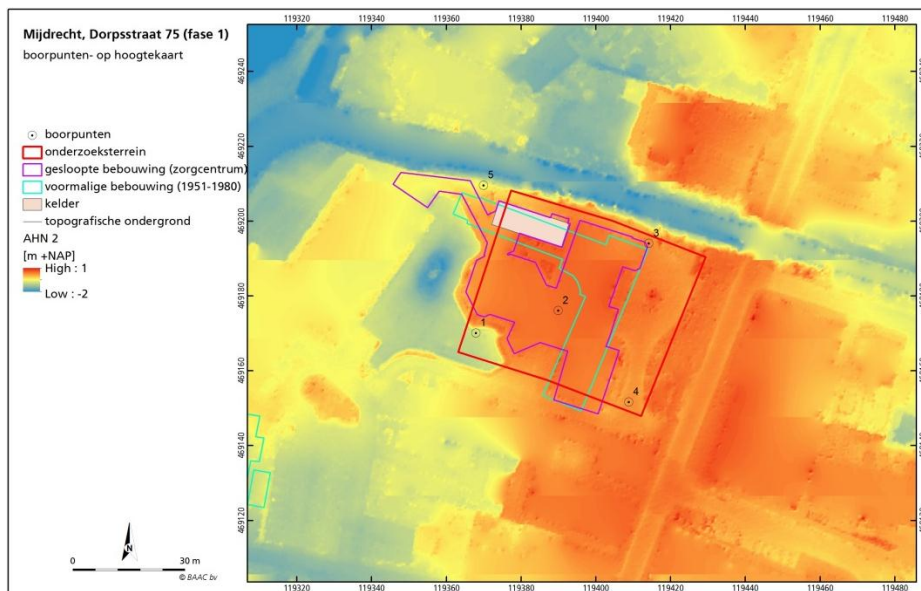
¹³ Emaus en Bergman 2015.

¹⁴ AHN-2 2015.

¹⁵ NEN 1989.

¹⁶ De Bakker en Schelling 1989.

Het veldonderzoek heeft plaatsgevonden op 30 juni 2015. In navolgende paragrafen worden de resultaten van het veldonderzoek beschreven. De locaties van de boringen staan weergegeven op de boorpuntenkaart (fig. 3.1). De maaiveldhoogte (in meters t.o.v. NAP) is per boring vermeld in de boorstaten (bijlage 3). De resulterende gespecificeerde verwachting naar aanleiding van het verkennend booronderzoek staat visueel weergegeven op de boorpunten- of verwachtingskaart (bijlage 4). Voor een overzicht van de gehanteerde begrippen wordt verwezen naar bijlage 5.



Figuur 3.1 Boorpunten- op hoogtekaart (AHN-2 2015). Het onderzoeksterrein ligt, met uitzondering van het zuidwestelijke deel, veel hoger dan de omgeving. De ophoging heeft een rechthoekige vorm en lijkt daardoor door de mens te zijn veroorzaakt. Boring 1 ligt in een zone waar het gebied niet lijkt te zijn opgehoogd. Boring 5 ligt net buiten het onderzoeksterrein aangezien in het noordwestelijke deel sprake was van dikke lagen puinverharding en een nog aanwezige kelder.

3.2 Veldwaarnemingen

Door de aanwezige begroeiing waren aan het maaiveld vrijwel geen aanwijzingen zichtbaar die zouden kunnen duiden op de aanwezigheid van archeologische resten in de bodem (fig. 3.2a). Wel is veel industrieel wit aardewerk en roodbakkerend geglazuurd aardewerk waargenomen ter plekke van het gesloopte zorgcentrum Huize Nieuw Avondlicht.

De hoogst gelegen delen binnen het onderzoeksterrein waren gesitueerd aan de randen ervan en dan met name langs een circa 15 m brede strook parallel aan de Dorpsstraat. Ter plekke van de gesloopte bebouwing van zorgcentrum Huize Nieuw Avondlicht was duidelijk zichtbaar dat dit gedeelte was afgegraven tot aan de fundering van dit pand op ca. 80 cm -mv. De verkregen hoogtes uit het AHN-2 laten deze recente afgraving nog niet zien. Hier dient bij de interpretatie van de verschillende hoogtes t.o.v. NAP in de boorbeschrijving van boring 2 rekening mee te worden gehouden (fig. 3.2a). Nabij boring 5 was het restant van de kelder van het zorgcentrum nog goed zichtbaar (fig. 3.2b). De zone eromheen bestond uit een dik puindek, waardoor boring 5 tot net buiten het onderzoeksterrein is verplaatst. Ter plekke van boring 4 was nog een restant van een op- en afrit/laad- en loszone behorende bij het zorgcentrum met bijbehorend

plantsoen aanwezig (fig. 3.3a). Aan de noordzijde van het plangebied was een watergang met een relatief, steil, begroeid talud zichtbaar (fig. 3.3b).



Figuur 3.2 Zicht op het onderzoeksterrein gezien vanuit het noordoosten (a: linkerfoto) kijkende in zuidwestelijke richting en vanuit het noordwesten kijkende in zuidoostelijke richting (b: rechterfoto; d.d. 30-06-2015). Op de linkerfoto is seniorencomplex De Kom duidelijk zichtbaar. Op de voorgrond ligt de uitbraaksleuf van het recent gesloopte zorgcentrum Huize Nieuw Avondlicht. Daarachter ligt een lager gelegen deel. Dit betreft het maximaal 80 cm diep afgegraven terrein, waar het voormalig zorgcentrum heeft gestaan. Op de rechterfoto is op de voorgrond het nog aanwezige deel van een kelder zichtbaar. Op de achtergrond is de voormalige ontginningsas ter hoogte van de Dorpsstraat met bijbehorende panden zichtbaar.



Fig. 3.3 Zicht op het westelijke, beklinkerde deel van het onderzoeksterrein (a: linkerfoto) gezien vanuit het noordwesten kijkende in zuidwestelijke richting en zicht op de aan de noordzijde van het onderzoeksterrein gelegen vaart met begroeid talud (b: rechterfoto). De bebouwing aan de Dorpsstraat op de achtergrond van de foto is een globale indicatie tot waar eventuele muur- en/of funderingsresten behorende bij huizen langs de ontginningsas worden verwacht. Verder naar het westen toe ligt nog één andere boerderij met silo's. Deze ligt echter ter hoogte van seniorencomplex De Kom.¹⁷

3.3 Verkennend booronderzoek

3.3.1 Lithologie en bodemopbouw

De lithologische opbouw van de natuurlijke ondergrond ziet er op basis van de vijf geplaatste boringen als volgt uit. De bovengrond bestaat uit een 40 tot 110 cm dik pakket, zwak tot sterk siltig, puin houdend, matig fijn tot grof, geel tot (donker)zwartgrijs, niet tot matig humeus, vlekkelig zand. Onder dit zandpakket komt een 95 tot 110 cm dik pakket zwak tot sterk kleiig, zwart, geoxideerd, ongedifferentieerd veen voor. Binnen dit veenpakket komt een enkele zandlaag voor of is vermengd met zand en puin. In de basis van het veen komt in de boringen 1 en 2 een menglaag van veen met kalkrijk zand voor, waarin ook

¹⁷ Situering oudere panden gebaseerd op eerste kadastrale kaart uit 1827; verkregen via WatWasWaar 2015.

schelpenresten worden aangetroffen. De schelpen zijn vermoedelijk afgezet onder mariene invloed. De ondergrens van dit (zand- en) veenpakket is over het algemeen scherp en ligt op 1,5 tot 2,2 m –mv.

Onder het puinrijke veendek komt in de boringen 3 en 4, die het dichtst bij de Dorpsstraat liggen, een 20 tot 30 cm dikke sterk siltige, matig humeuze, donker(bruin)grijze kleilaag voor. In deze kleilaag zijn (veel) fragmenten baksteen, een dakpan en vivianiet¹⁸ aangetroffen. Het kleipakket ligt bovenop mineraalarm, amorf tot veraard veen. Beide horizonten bij elkaar nemende lijkt het hier te gaan om een begraven archeologisch niveau (ACb-horizont) dat zich op ca. 1,5 m –mv (1,8 m –NAP) bevindt.

In de boringen 1, 2 en 5 is deze bodemopbouw niet aangetroffen. In de boringen 1 en 2 komt een stugge, gecompacteerd, amorf, bruine veenlaag zonder kleipakket voor vanaf 1,7 à 1,8 m –mv (2,9 m –NAP). In boring 5 wordt op dezelfde hoogte zwak kleilig, bruin, slap rietzeggeveen aangetroffen. Dit is niet verwonderlijk aangezien boring 5 langs een vaart ligt, die als doel had overtollig grondwater in de dorpskern af te voeren. De oevers van deze vaart lijken te zijn opgebouwd uit slap, consistent opgebaggerd veen vanuit de vaart. Deze veenpakketten langs de randen van deze vaart fungeerden als een oever. Het veenpakket loopt in alle boringen door tot een diepte van 4,8 in het zuidoosten tot 3,6 m –mv in het noordwesten. Ter hoogte van boring 1 liep het boorgat op 4 m –mv continue vol, waardoor hier alleen kan worden gesteld dat het veenpakket tenminste tot 4 m –mv aanwezig is. Onder het veenpakket komt sterk siltige, blauwgrijze, kalkloze klei met enkele humeuze lagen voor. Na circa 40 tot 50 cm diepte gaat dit kalkloze kleipakket over in kalkarme naar kalkrijke, uiterst siltige tot matig zandige klei (4,7 à 5,5 m –NAP). Ter hoogte van boring 5 wordt vanaf 4,7 m –mv (5,3 m –NAP) sterk siltig, blauwgrijs, kalkrijk zand aangetroffen.

De lithologische opbouw kan worden geïnterpreteerd als een pakket ophoogzand dat bovenop een door de mens opgebracht en/of bewerkt veraard veenpakket ligt. De basis van het veenpakket bestaat in enkele boringen uit een pakket ophoogzand vermengd met veen. Hier is duidelijk sprake van een verstoring, die op basis van de aanwezigheid van industrieel wit aardewerk uit de nieuwe tijd C dateert (1850-1950 AD).

Onder het geroerde veenpakket komt een stug (klei- op-)veenpakket voor met archeologische indicatoren. Naarmate de afstand tot de veenontginningsas groter wordt, nemen de mate van veraarding en het percentage kleimineralen sterk af. Dit heeft vermoedelijk te maken met een gedeeltelijke afgraving ten behoeve van de aanleg van een (momenteel gedempte) vijver¹⁹ of door afslag van dit klei-op-veen-pakket als gevolg van de veenwinning die heeft plaatsgevonden. Dit verklaart ook het verschil in hoogte (1,8 ten opzichte van 2,9 m –NAP) van de top van dit (klei- op-)veen-niveau. Het dunne kleidek is vermoedelijk afgezet door een veenafwateringsbeek en behoort tot de Formatie van Echteld. De klei kan echter ook afgezet zijn gedurende een mariene transgressie. In dat laatste geval behoort de klei tot de Formatie van Naaldwijk, het Laagpakket van Walcheren. Het onderliggende veenpakket behoort tot de Formatie van Nieuwkoop, het Hollandveen Laagpakket.

Het onderliggende, kalkloze tot kalkrijke klei-(op zand)pakket omvat een vergroving van de mediane korrelgrootte naar beneden toe. Dit sedimentpakket behoort tot de Formatie van Naaldwijk, het Laagpakket van Wormer. Het

¹⁸ Vivianiet is in geoxideerde toestand een veelal blauw tot groen gekleurd, secundair afgezet mineraal, dat veel voorkomt (op overgangen en) in door organisch materiaal gedomineerde fosfaat en ijzer houdend sediment.

¹⁹ Tump 2015.

bovenste kalkloze, siltige kleidek kan worden geïnterpreteerd als een wadafzetting. Daaronder neemt de afzetting van silt en zand toe en kan het als kreekafzetting worden geïnterpreteerd. Het in boring 5 aangetroffen pakket zand met kleilagen betreft de geulvulling van een voormalige kreek, die door differentiële klink vervolgens hoger in het landschap is komen te liggen dan haar omgeving. In de top van de afdekkende wadafzettingen is mogelijk een dunne bodem (Ahb-horizont) aangetroffen. Dit duidt op een langere periode van ligging aan het oppervlak en dus op een potentieel archeologisch niveau. Het pleistocene oppervlak in de vorm van goed gesorteerd dekzand is niet aangetroffen tijdens dit verkennende booronderzoek. Dit niveau ligt buiten de scope van dit onderzoek op ca. 10 m –mv.

In totaal zijn er in de bodemopbouw binnen het onderzoeksterrein drie mogelijke archeologische niveaus geïdentificeerd. Allereerst het jongste ophoogpakket of veraard veenpakket vanaf 40 à 110 cm –mv waarin archeologische resten van na de industrialisering rond 1850 AD worden verwacht. Vervolgens een onderliggend (klei-op-)veenpakket gelegen vanaf 1,5 à 1,8 m –mv waarin voornamelijk resten uit de (late) middeleeuwen tot en met de nieuwe tijd worden verwacht. Het oudste niveau ligt op 4,1 à 4,8 m –mv en komt overeen met de top van het Laagpakket van Wormer. Hierin kunnen resten vanaf het laat-mesolithicum tot de vroege bronstijd worden verwacht.

3.3.2 Bodemverstoringen

Recente bodemverstoringen komen voor in de vorm van ophoogzand vermengd met humushoudende siltlagen. De diepte van dit pakket varieert tussen de 45 en 110 cm dikte. Daaronder komt een door de mens opgebracht en/of bewerkt veraard veenpakket voor. De basis van het veenpakket bestaat in enkele boringen uit een pakket ophoogzand vermengd met veen. Hier is ook sprake van een verstoring, die op basis van de aanwezigheid van industrieel wit aardewerk uit de nieuwe tijd C dateert (1850-1950 AD). De basis van dit verstoringniveau ligt op 1,5 à 2,2 m –mv.

3.3.3 Archeologische indicatoren

In de top van het stugge veraarde (klei-op-)veenpakket zijn diverse archeologische indicatoren aangetroffen. Het betreft voornamelijk baksteenpuin, dakpanresten, fragmenten geglazuurd aardewerk, houtskoolfragmenten en fosfaatverbindingen in de vorm van vivianiet. De aanwezigheid van deze indicatoren in combinatie met de bodemopbouw duidt op een leefniveau uit de late middeleeuwen tot en met de nieuwe tijd B.

3.4 Archeologische interpretatie

Het onderzoeksterrein is opgebouwd uit een verstoord zand-op-veenpakket, waarbij in het veenpakket (muur- of funderings)resten uit de nieuwe tijd C vanaf 45 à 110 cm –mv kunnen worden aangetroffen. Onder dit verstoord pakket komen natuurlijke afzettingen voor.

De natuurlijke afzettingen bestaan in de boringen 3 en 4 uit een klei-op-veenpakket, in de boringen 1 en 2 uit een veraard veenpakket en in boring 5 uit een slap consistent, opgebaggerd rietzegge- op steviger rietveenpakket. Dit lithostratigrafisch te onderscheiden niveau ligt op 1,5 à 1,8 m –mv en vormt een archeologisch niveau uit de late middeleeuwen tot en met de nieuwe tijd B. In de top van het stugge veraarde (klei-op-)veenpakket zijn diverse archeologische indicatoren aangetroffen. Het betreft voornamelijk baksteenpuin, dakpanresten, fragmenten geglazuurd aardewerk, houtskoolfragmenten en

fosfaatverbindingen. De kans op het aantreffen van een nederzetting en/of boerderij is het grootst nabij de middeleeuwse ontginningsas, de Dorpsstraat, waar nog sprake is van een kleilaag bovenop het veen (bijlage 4; 1300 m²). Verder richting het westen worden voornamelijk bijgebouwen en/of het restanten van boerenerven verwacht. Voor dit gedeelte geldt een middelhoge archeologische verwachting (bijlage 4; 1200 m²).

Op een diepte vanaf 4,1 à 4,8 m –mv komen mariene afzettingen voor behorende tot het Laagpakket van Wormer. Ter hoogte van boring 5 is een oude vegetatiehorizont aangetroffen in wadafzettingen, die de top van een kreekrug bedekken. Deze kreekrug is na differentiële klink relatief hoog in het landschap komen te liggen. Ter plekke van boring 4 is geen vegetatiehorizont aangetroffen in de top van de wadafzettingen. Hier werden echter vanaf 5,2 m –mv wel kreekafzettingen aangetroffen. Vermoedelijk is hier sprake van een lager deel van de oever van de kreekrug. Samengevat bestaat er een hoge archeologische verwachting voor het gehele onderzoeksterrein om vanaf 4,1 à 4,8 m –mv archeologische resten vanaf het laat-mesolithicum tot de vroege bronstijd aan te treffen (bijlage 4; 2500 m²). Eventueel aanwezige resten zullen zich in de top van de (met wadafzettingen bedekte) kreekrug bevinden. De opbouw van de kreekrug is op basis van twee boringen niet exact in beeld te brengen, maar vermoed wordt dat de kreekrug voornamelijk in het noordelijke deel van het plangebied aanwezig is. De huidige vaart lijkt ter hoogte van de voormalige kreekgeul te liggen.



4 Conclusie en aanbevelingen

4.1 Conclusie

Hieronder volgt de beantwoording van de onderzoeksvragen zoals gesteld in het Plan van Aanpak²⁰:

Hoe is de bodemopbouw en is deze nog intact?

In totaal zijn er in de bodemopbouw binnen het onderzoeksterrein drie mogelijke archeologische niveaus geïdentificeerd. Allereerst het jongste ophoogpakket of veraard veenpakket vanaf 40 à 110 cm –mv waarin archeologische resten van na de industrialisering rond 1850 AD worden verwacht. Vervolgens een onderliggend (klei-op-)veenpakket gelegen vanaf 1,5 à 1,8 m –mv waarin voornamelijk resten uit de (late) middeleeuwen tot en met de nieuwe tijd worden verwacht. Het oudste niveau ligt op 4,1 à 4,8 m –mv en komt overeen met de top van het Laagpakket van Wormer. Hierin kunnen resten vanaf het laat-mesolithicum tot de vroege bronstijd worden verwacht.

Recente bodemverstoringen komen voor in de vorm van ophoogzand vermengd met humushoudende siltlagen. De diepte van dit pakket varieert tussen de 45 en 110 cm dikte al naar gelang de ligging in reeds afgegraven gebied of een juist nog ongeschonden deel.

In hoeverre worden archeologische resten bedreigd en is vervolgonderzoek nodig en zo ja, in welke vorm?

Gezien de drie aanwezige potentieel archeologische niveaus binnen het onderzoeksterrein vanaf respectievelijk 40 à 110 cm –mv, 1,5 à 1,8 m –mv en 4,1 à 4,8 m –mv bestaat er een gereede kans dat aanwezige archeologische resten verstoord of vernietigd gaan worden door de voorgenomen werkzaamheden. BAAC bv adviseert dan ook een proefsleuvenonderzoek uit te voeren om eventueel aanwezige archeologische resten binnen de twee jongste archeologische niveaus op te sporen. Indien ook de top van het Wormer Laagpakket verstoord gaat raken door de voorgenomen werkzaamheden dan dient dit archeologisch niveau nader te worden onderzocht door middel van een karterend booronderzoek dat geschikt is om steentijd vindplaatsen op te sporen. Gezien de relatief diepe ligging van dit potentiële archeologische niveau wordt geadviseerd het karterend booronderzoek mechanisch te laten uitvoeren met behulp van een Avegaarboor met een diameter van 12 cm.

4.2 Aanbevelingen

BAAC bv adviseert om voor het onderzoeksterrein bodemversturende activiteiten die dieper reiken dan 40 cm –mv zo veel mogelijk te vermijden. Indien dat niet mogelijk is wordt geadviseerd een vervolgonderzoek uit te voeren door middel van een proefsleuvenonderzoek voor de jongste twee archeologische niveaus. De

²⁰ Emaus en Bergman 2015.

nadruk van dit onderzoek dient te liggen nabij de Dorpsstraat, de primaire ontginningsas van Mijdrecht.

Bij bodemverstoringen die dieper dan 4 m –mv reiken wordt daarnaast een mechanisch karterend booronderzoek als vervolgonderzoek geadviseerd. Het boorgrid en diameter dient geschikt te zijn om (middelgrote) steentijdvindplaatsen op te sporen. Gezien de relatief diepe ligging van dit potentiële archeologische niveau, het siltrijke sediment en het complextype dat verwacht wordt (nederzetting, jacht- en/of verzamelaarskampement) wordt geadviseerd het karterend booronderzoek mechanisch te laten uitvoeren met behulp van een Avegaarboor met een diameter van 12 cm in een 13x15 m grid.²¹ Het archeologisch niveau dient vervolgens door middel van het snijden met een gutsmes en visueel bekeken te worden op de aanwezigheid van archeologische indicatoren.

Bovenstaand advies dient beoordeeld te worden door de bevoegde overheid (gemeente De Ronde Venen, geadviseerd door omgevingsdienst regio Utrecht) en leidt tot een selectiebesluit. Dit betekent niet dat reeds gestart kan worden met bodemversturende activiteiten of de daarop voorbereidende activiteiten.

Hoewel getracht is een zo gefundeerd mogelijk advies te geven op grond van de gebruikte onderzoeksmethoden, kan de aanwezigheid van archeologische sporen of resten nooit volledig worden uitgesloten in de gebieden waarvoor geen vervolgonderzoek wordt aanbevolen. BAAC bv wil er daarom op wijzen dat men bij bodemversturende activiteiten alert dient te zijn op de aanwezigheid van archeologische waarden (zoals vondstmateriaal en grondsporen). Bij het aantreffen van deze waarden dient men hiervan melding te maken bij de Minister van OCW (in de praktijk de RCE) conform artikel 53 van de Monumentenwet 1988.

²¹ Conform richtlijnen karterend booronderzoek, Tol et al. 2012.



5 Geraadpleegde bronnen

AHN-2, 2015: *Actueel Hoogtebestand Nederland, versie II*. Verkregen via de downloadservice publieke dienstverlening op de Kaart Loket (PDOK).

ANWB, 2011. *Topografische atlas Utrecht (1:25.000)*, ANWB, Den Haag.

Bakker, H. de & J. Schelling, 1989: *Systeem van bodemclassificatie voor Nederland*, Wageningen.

Centraal College van Deskundigen (CCvD), 2013: *Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA) Landbodems, versie 3.3*, SIKB, Gouda.

Emaus, A.A.G. & W.A. Bergman, 2015: *Onderzoeksvoorstel – Plan van Aanpak Archeologisch inventariserend veldonderzoek (verkennende fase) plangebied Dorpsstraat 75 (fase 1) te Mijdrecht*. BAAC bv, Den Bosch.

Nederlands Centrum van Normalisatie, 1989: *Classificatie van onverharde grondmonsters*. NEN 5104. Delft.

Tol, A.J., J.W.H.P. Verhagen & M. Verbruggen, 2012: *Leidraad inventariserend veldonderzoek; Deel: karterend booronderzoek, versie 2.0*. Rijksdienst voor Cultuurhistorisch Erfgoed (RCE), Amersfoort.

Torremans, R., 2015: *Advies archeologie beoordelen conceptrapport en PvE Dorpsstraat 75, Mijdrecht*. Omgevingsdienst regio Utrecht, kenmerk Z-2015-18785 / 19633, Utrecht.

Tump, M., 2015: *Gemeente De Ronde Venen, Plangebied Zorgcentrum Nieuw Avondlicht en seniorencomplex De Kom te Mijdrecht, archeologisch bureauonderzoek*. BAAC-rapport V-13.0245, 's-Hertogenbosch.

WatWasWaar, 2015: *Historische kaarten van Nederland*. Online geraadpleegd in juli 2015 via www.watwaswaar.nl.



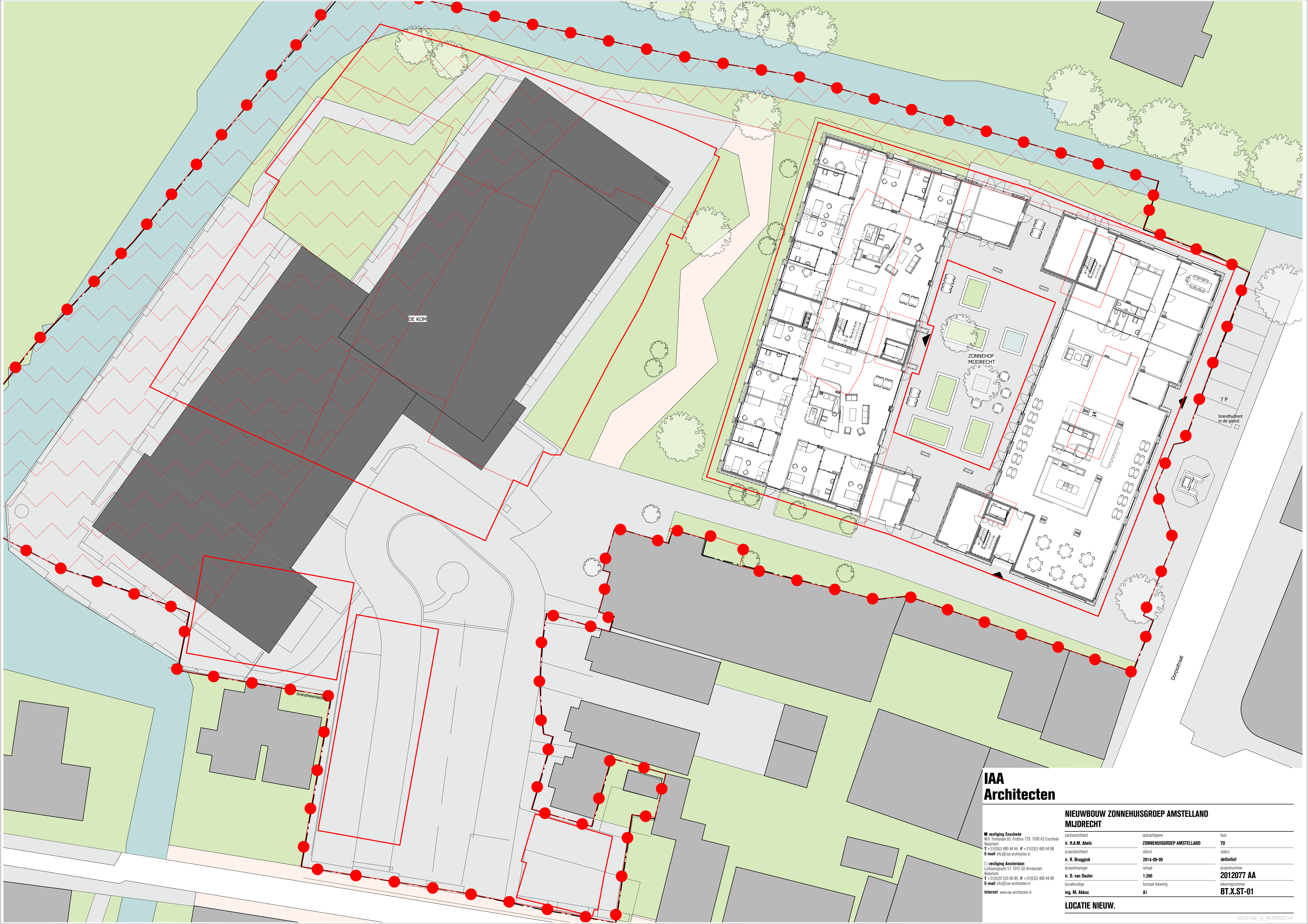
Bijlagen

- Bijlage 1** Archeologische en geologische tijdsperioden
- Bijlage 2** Bestaande en toekomstige bebouwing (IAA Architecten)
- Bijlage 3** Boorbeschrijvingen
- Bijlage 4** Boorpunten- op verwachtingskaart
- Bijlage 5** Begrippenlijst

Bijlage 1: Geologische en archeologische tijdvakken

Ouderdom (jr) 0 = 1950 n. Chr.	Chronostratigrafie					MIS	Lithostratigrafie							
11.650	Kwartair	Laat	Holoceen (warme periode)			1	Formaties: Naaldwijk (marien), Nieuwkoop (veen), Echteld (fluviaal)							
12.850			Pleistoceen	Laat	Weichselien (ijstijd)	Laat-Weichselien (Laat-Glaciaal)	Late Dryas (koud)	Formatie van Kreftenheye (Rijn)	Formatie van Boxtel (eolisch en lokaal terrestrisch)					
13.900							Allerød (warm)							
14.030							Vroege Dryas (koud)							
14.640							Bølling (warm)							
30.000							Laat-Pleniglaciaal (zeer koud)							
60.000						Midden-Weichselien (Pleniglaciaal)	Midden-Pleniglaciaal (koud)			3				
75.000							Vroeg-Pleniglaciaal (zeer koud)			4				
117.000							Vroeg-Weichselien (gematigd koud)			5a				
											5b			
											5c			
											5d			
130.000							Eemien (warme periode)			5e	Eem Formatie (marien, lagunair en lacustrien)			
						Midden	Midden			Saalien (ijstijd)		6-10	Formatie van Urk (Rijn)	Formatie van Drente (Glaciaal)
370.000														
410.000	Elsterien (ijstijd)									12	Formatie van Peelo (Glaciaal)			
475.000	Cromerien (warme periode)		13-22	Formatie van Sterksel (Rijn)										
850.000	Pre-Cromerien		23-104	Formatie van Stamproy (eolisch en lokaal terrestrisch)										
2.600.000	Vroeg	Vroeg					Formatie van Beegden (Maas)							

Chrono-, zuurstofisotopen- en lithostratigrafie voor Noordwest-Europa naar De Mulder *et al.* (2003). Mariene isotop stadium (MIS) volgens Bassinot *et al.* (1994). Atmosferische data volgens Berendsen (2008) en Cohen *et al.* (2009). Archeologische periode-indeling en ouderdom volgens de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (RCE). Vegetatie bewerkt volgens Berendsen (2008). Pollenzones volgens P. Vos & P. Kiden (2005).



IAA Architecten

NIEUWBOW ZONNEHUISGROEP AMSTELLAND MIJDRECHT

■ vestiging Enschede
 M.H. Trompslaan 55, Postbus 129, 7500 AS Enschede
 Nederland
 T +31(0)63 480 44 44, F +31(0)63 480 44 88
 E-mail info@iaa-architecten.nl

□ vestiging Amsterdam
 Lijbaarsgracht 57, 1015 GS Amsterdam
 Nederland
 T +31(0)20 520 00 80, F +31(0)63 480 44 88
 E-mail info@iaa-architecten.nl
 Internet www.iaa-architecten.nl

partnerarchitect **ir. H.A.M. Abels**
 projectarchitect **ir. R. Bruggink**
 projectmanager **ir. D. van Dastler**
 bouwkundige **ing. M. Akkoc**

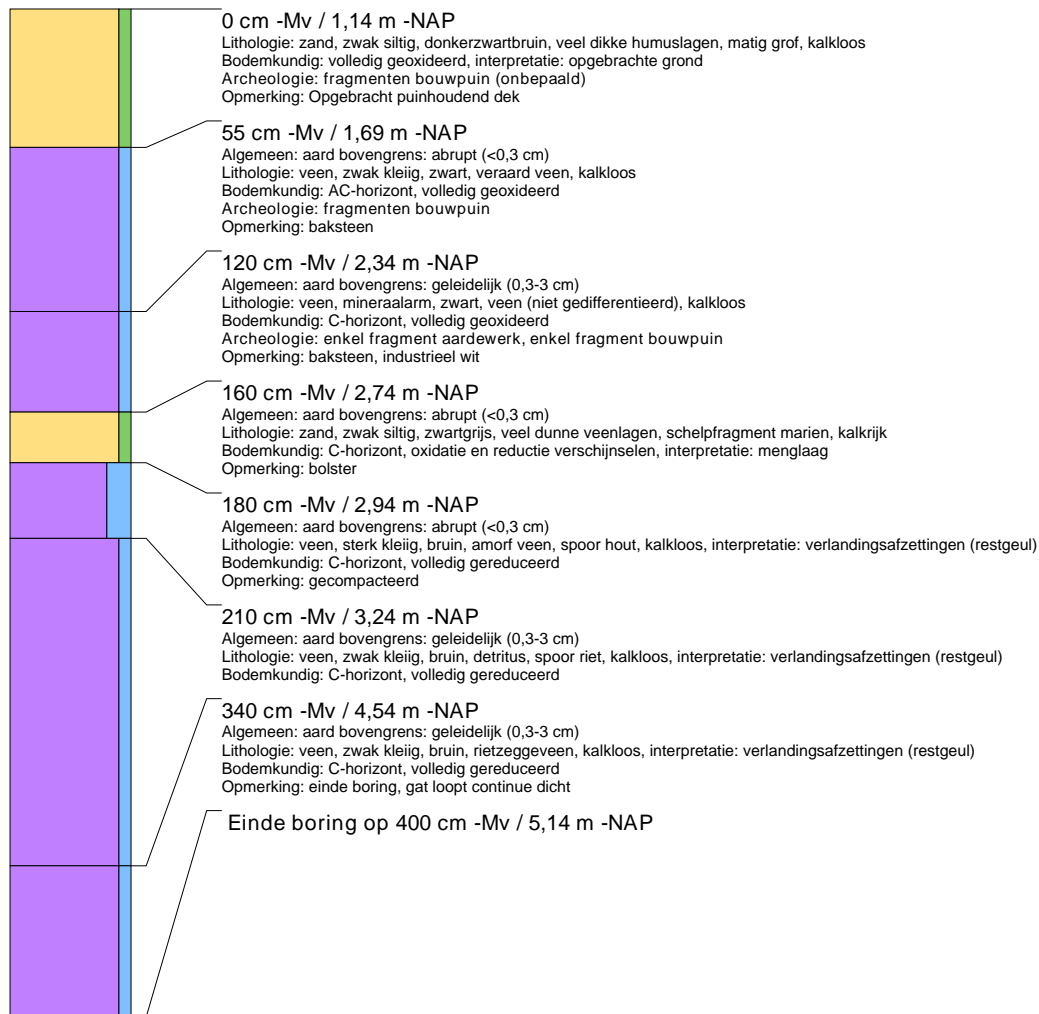
opdrachtgever **ZONNEHUISGROEP AMSTELLAND**
 datum **2014-09-09**
 schaal **1:200**
 formaat tekening **A1**

fase **TO**
 status **definitief**
 projectnummer **2012077 AA**
 tekeningnummer **BT.X.ST-01**

LOCATIE NIEUW.

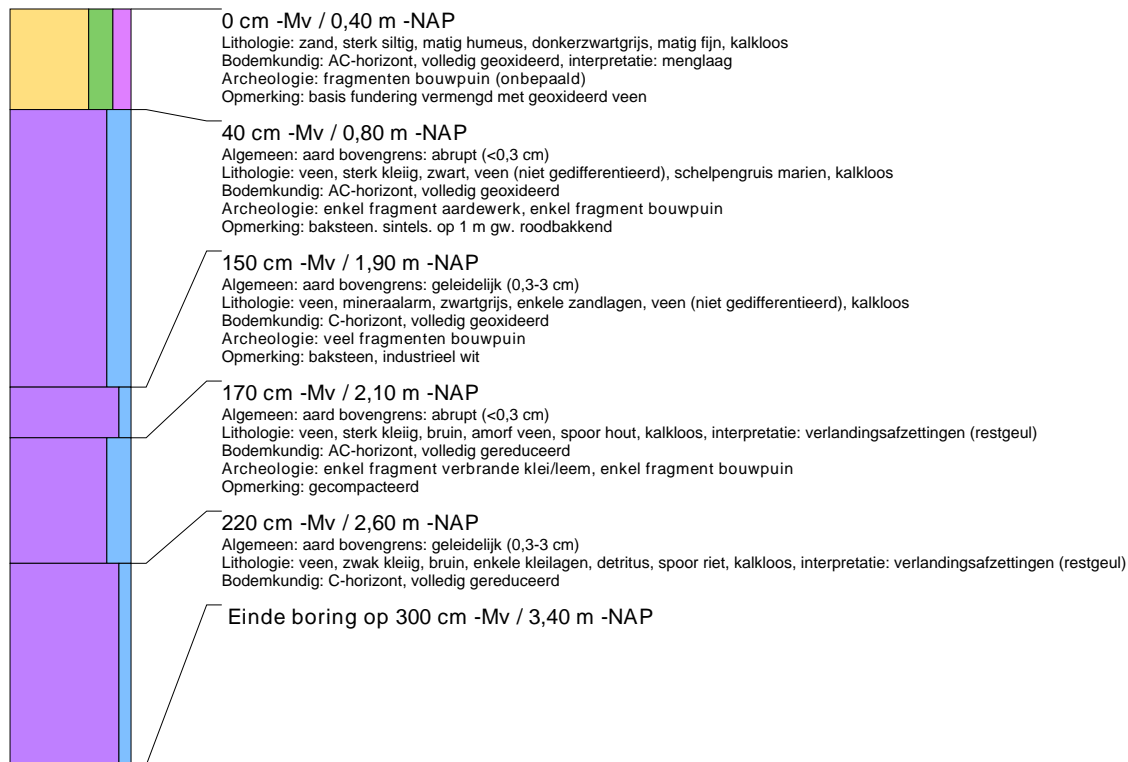
boring: 15139-1

beschrijver: CK, datum: 30-6-2015, X: 119.371, Y: 469.168, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, hoogte: -1,14, precisie hoogte: 1 cm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: braak, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Utrecht, gemeente: De Ronde Venen, plaatsnaam: Mijdrecht, opdrachtgever: dhr. Van der Horst, uitvoerder: BAAC bv

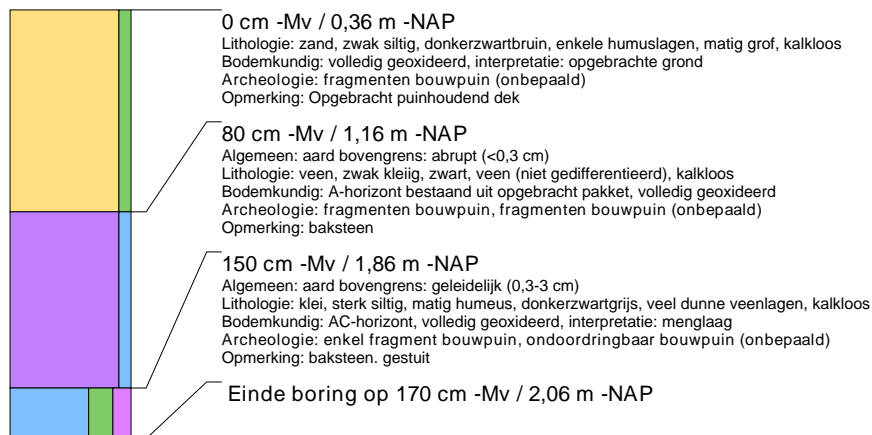


boring: 15139-2

beschrijver: CK, datum: 30-6-2015, X: 119.390, Y: 469.176, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, hoogte: -0,40, precisie hoogte: 1 cm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: braak, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Utrecht, gemeente: De Ronde Venen, plaatsnaam: Mijdrecht, opdrachtgever: dhr. Van der Horst, uitvoerder: BAAC bv

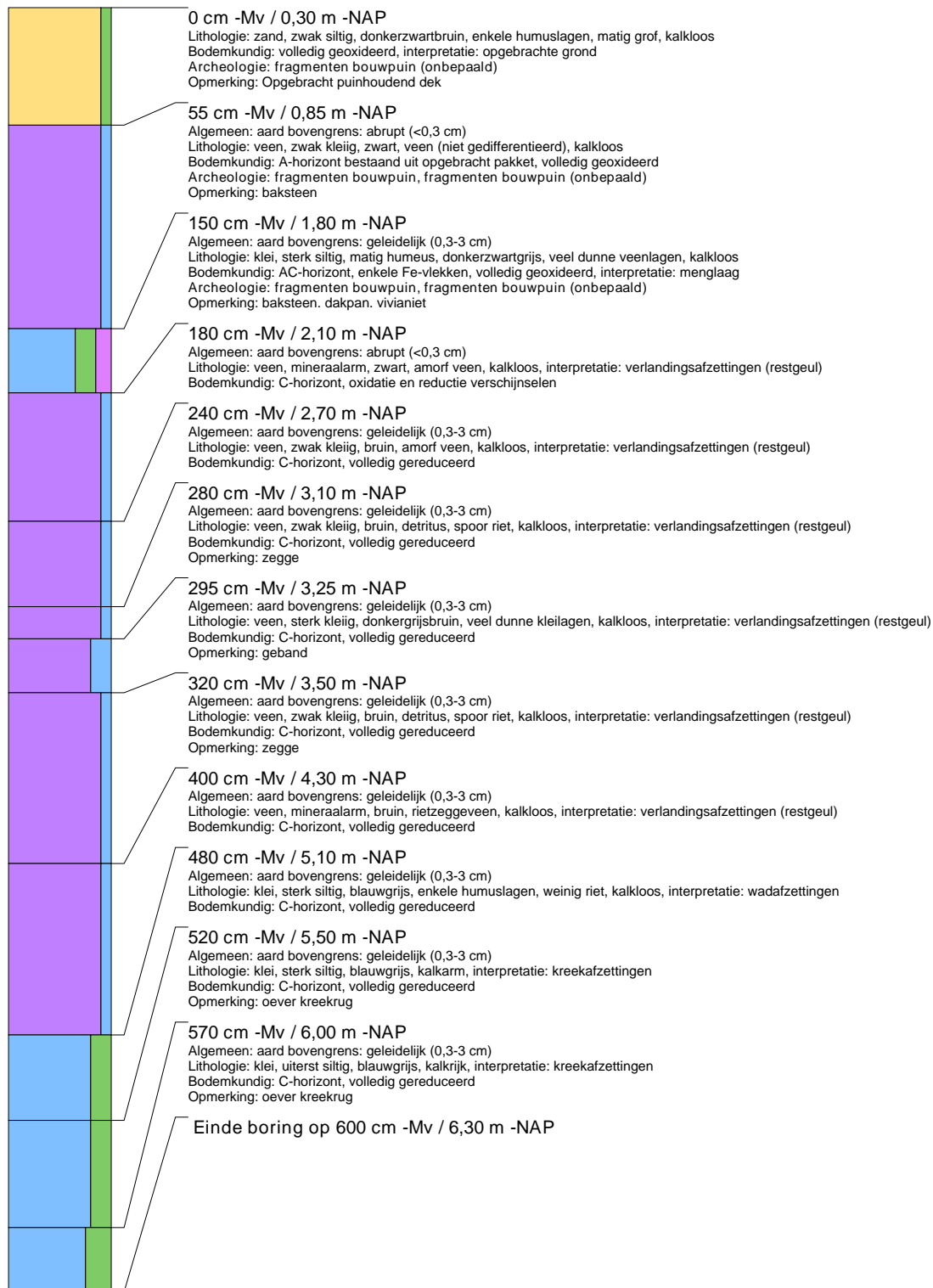
**boring: 15139-3**

beschrijver: CK, datum: 30-6-2015, X: 119.419, Y: 469.188, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, hoogte: -0,36, precisie hoogte: 1 cm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: braak, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Utrecht, gemeente: De Ronde Venen, plaatsnaam: Mijdrecht, opdrachtgever: dhr. Van der Horst, uitvoerder: BAAC bv



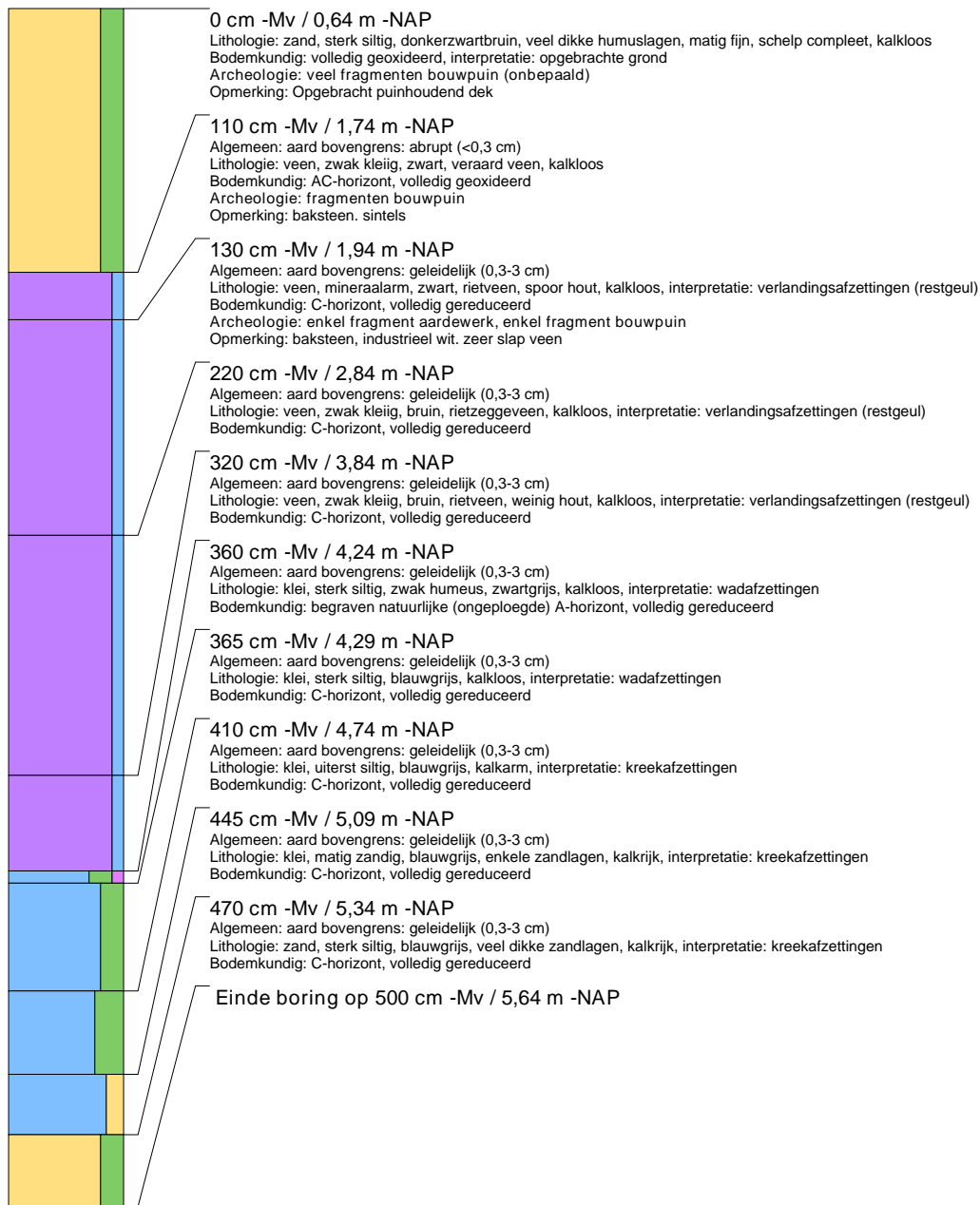
boring: 15139-4

beschrijver: CK, datum: 30-6-2015, X: 119.409, Y: 469.152, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, hoogte: -0,30, precisie hoogte: 1 cm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: verhard, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Utrecht, gemeente: De Ronde Venen, plaatsnaam: Mijdrecht, opdrachtgever: dhr. Van der Horst, uitvoerder: BAAC bv



boring: 15139-5

beschrijver: CK, datum: 30-6-2015, X: 119.381, Y: 469.205, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, hoogte: -0,64, precisie hoogte: 1 cm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: braak, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Utrecht, gemeente: De Ronde Venen, plaatsnaam: Mijdrecht, opdrachtgever: dhr. Van der Horst, uitvoerder: BAAC bv



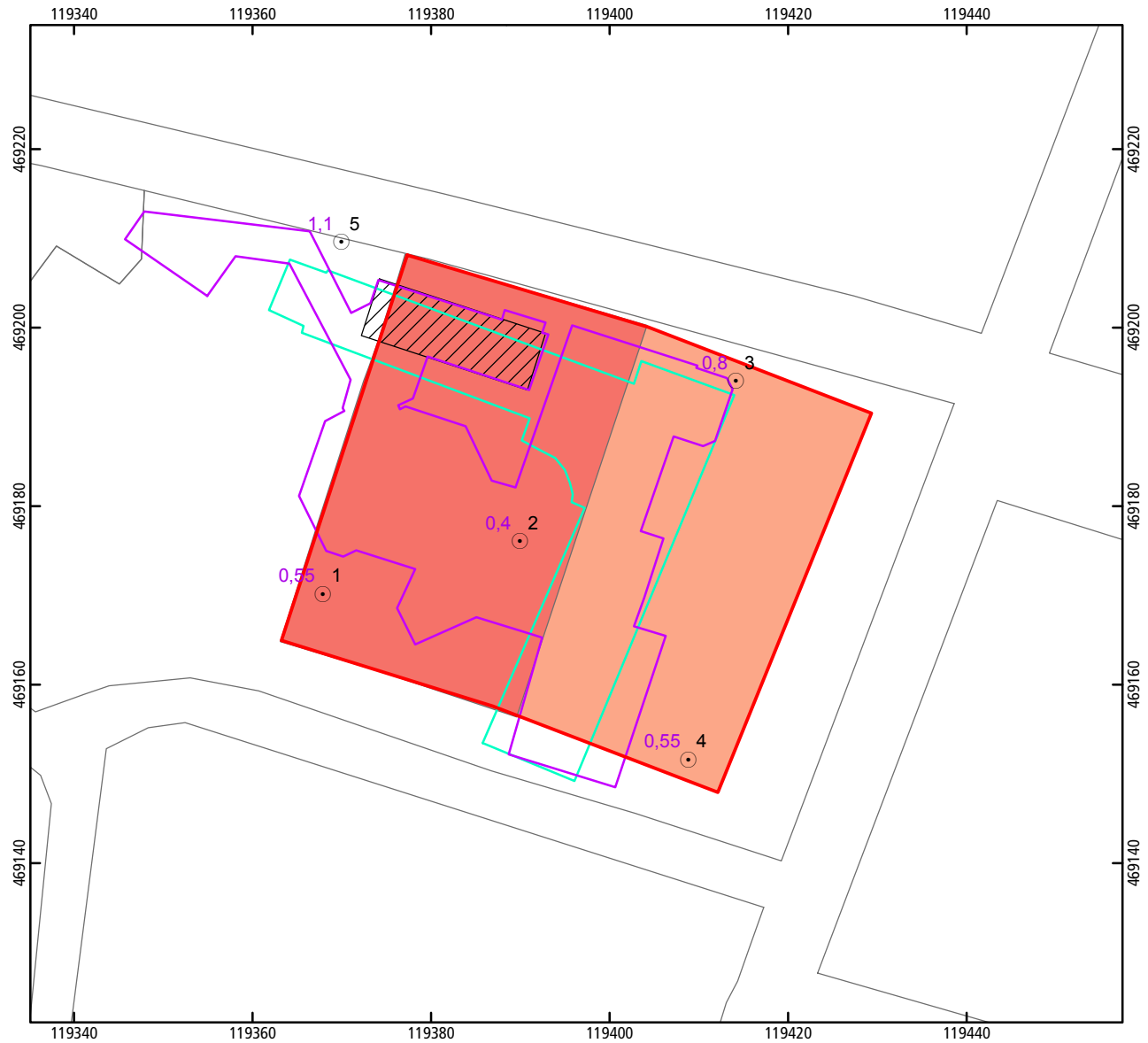
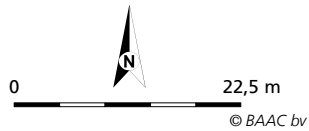
Mijdrecht, Dorpsstraat 75 (fase 1)

boorpunten- op verwachtingskaart

- ⊙ boorpunten
- ▭ onderzoeksterrein
- ▭ gesloopte bebouwing (zorgcentrum)
- ▭ voormalige bebouwing (1951-1980)
- ▨ kelder (laag lme-nt; hoog meso-brons)
- topografische ondergrond
- archeologische verwachting
- ▭ hoog (meso-brons); middel (lme-nt)
- ▭ hoog (meso-nt)

0,55 = dikte pakket ophoogzand

1 = boornummer



Begrippenlijst

Afkortingen

AHN	Actueel Hoogtebestand Nederland
ARCHIS	ARChEologisch Informatie Systeem
BAAC	Bureau voor Bouwhistorie, Archeologie, Architectuur- en Cultuurhistorie
IKAW	Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden
IVO	Inventariserend veldonderzoek
NAP	Normaal Amsterdams Peil
PvE	Programma van Eisen
RCE	Rijksdienst voor Cultuurhistorisch Erfgoed
AMK	Archeologische Monumentenkaart. Deze kaart is een gedigitaliseerd bestand van alle behoudenswaardige archeologische terreinen in Nederland.

Verklarende woordenlijst

A-horizont	donkergekleurde uitspoelingshorizont waarin humus door bodemdieren, planten, schimmels en bacteriën is omgezet en gemengd met de eventuele minerale delen
AC profiel	Bodemprofiel waarin een humusrijke A-horizont direct gelegen is op het ongeroerde moedermateriaal (C-horizont).
Afzetting Alluviaal anastomoserende rivier:	Neerslag of bezinking van materiaal. door rivieren of beken gevormd (vlechtende) rivier die bestaat uit een stelsel van meerdere ondiepe waterlopen die zich herhaaldelijk splitsen en samenvoegen. Deze term wordt gebruikt naast dalvormende en meanderende rivieren
Antropogeen	Ten gevolge van menselijk handelen (door mensen gemaakt/veroorzaakt).
Archeologie	Wetenschap die zich ten doel stelt om door middel van studie van de materiële nalatenschap inzicht te verwerven in alle facetten van menselijke samenlevingen in het verleden.
archeologisch monument	Aard, omvang en kwaliteit van deze vindplaatsen rechtvaardigen blijvend behoud uit wetenschappelijke en/of cultuurhistorische overwegingen. Al naar gelang de betekenis die aan deze aspecten wordt toegekend, verdienen deze vindplaatsen te worden geplaatst op het beschermingsprogramma van Rijk, provincie of gemeente. Uit dien hoofde dient daarom te worden gestreefd naar een ongestoord behoud van de daarin aanwezige archeologische sporen. Werkzaamheden gericht op het behoud zijn uiteraard toegestaan.
BP	Before Present, gebruikt voor ouderdomsbepalingen op grond van het meten van de hoeveelheid radio-actieve koolstof in organisch materiaal (de C14- of 14C-methode) worden gewoonlijk opgegeven in jaren voor heden (=1950); jaarringen-onderzoek heeft vastgesteld dat deze dateringen af kunnen wijken van de werkelijke ouderdom.

C-horizont	Weinig (C1) of niet (C2) door bodemprocessen veranderd sediment of eventueel verveerd vast gesteente volgend op vast gesteente. Om te worden geassocieerd als C-horizont dient het om soortgelijk materiaal te gaan als hetgeen waarin de A- en B-horizonten zijn ontwikkeld
Debiet	Het aantal m ³ water dat op een bepaald punt in een rivier per seconde passeert.
Differentiële klink	Het in ongelijke mate inklinken van zand, klei en veen.
Erosie	Verzamelaars voor processen die het aardoppervlak aantasten en los materiaal afvoeren. Dit vindt voornamelijk plaats door wind, ijs en stromend water
Fosfaat	Chemisch element dat in ruime mate voorkomt in het residu van dierlijke en/of menselijke afvalstoffen (uitwerpselen); in geval van een zeer hoge concentratie, in combinatie met aardewerk, houtskool e.d. en een dikke 'vuile' bruine of zwarte laag, wordt gesproken van een 'oude woongrond'.
Holoceen	jongste geologisch tijdvak (vanaf de laatste IJstijd: ca. 8800 jaar v. Chr. tot heden)
Horizont	een qua kleur, textuur en wordingsgeschiedenis homogene bodemlaag met karakteristieke eigenschappen
Inklinken	daling van het maaiveld onder eigen gewicht of oxidatie van venig materiaal
Inventariserend veldonderzoek	het verwerven van (extra) informatie over bekende of verwachte archeologische waarden binnen een onderzoeksgebied, als aanvulling op en toetsing van de archeologische verwachting, gebaseerd op het bureauonderzoek middels waarnemingen in het veld
Kom	Laag gebied waar na overstroming van een rivier vaak water blijft staan en klei kan bezinken.
Komgronden	Gronden achter de oeverwallen, waar na overstroming zware klei is afgezet
Kronkelwaard	Deel van een stroomgebied omgeven - en grotendeels opgebouwd - door een meander
Nederzetting (-sterrein)	Woonplaats; de aard en samenstelling van het in het veld aangetroffen sporen en materiaal wordt geïnterpreteerd als resten van bewoning in het verleden.
Oeverafzetting	Rug langs een rivier, bestaande uit overwegend kleiafzettingen.
Oeverwal	Langgerekte rug langs een rivier of kreek, ontstaan doordat bij het buiten de oevers treden van de stroom het grovere materiaal het eerst bezinkt.
Pleistoceen	Geologisch tijdperk dat ca. 2,3 miljoen jaar geleden begon. Gedurende deze periode waren er sterke klimaatwisselingen van gematigd warm tot zeer koud. Na de laatste IJstijd begint het Holoceen (ca. 8800 v. Chr.)
Sediment	Afzetting gevormd door het bijeenbrengen van losse gesteentefragmentjes (zoals zand of klei) en eventueel delen van organismen.
Stratigrafie	Opeenvolging van lagen in de ondergrond (niet alleen in de bodem)
Stroomgordel	Het geheel van rivieroeverwal-, rivierbedding- en kronkelwaardafzettingen, al dan niet met restgeul(en).
Stroomrug	Niet meer functionerende, dichtgeslibde rivierloop met bijbehorende oeverwallen welke als geheel door differentiële klink als een rug zichtbaar is.

Terp
Verwachtingskaart

Door de mens opgeworpen woon- en vluchtheuvel.
Kaart waarop gebieden staan aangegeven met een zekere archeologische verwachting; deze verwachting is gebaseerd op een wetenschappelijk model (gebaseerd op kennis over lokatiekeuze, fysieke geografie, statistische relaties, etc.).

Vindplaats

Een ruimtelijk begrensd gebied, waarbinnen zich archeologische informatie bevindt.